
Tutanchamon

Valery Esperian

NA NILU, POBLÍŽ THÉB, 1359 PŘ.N.L., OSMNÁCTÁ DYNASTIE
TUTANCHAMONovi JE 10 LET

„Tutanchamone, podívej!“ zavolala na něj manželka. Otočil se, i když si ještě úplně nezvykl na nové jméno, co přijal během druhého obřadu v Memfisu. Anchesenamone sledovala pohledem hejno ptáků poletujících nízko u země. Od okamžiku, kdy v královské bárce vypluli z Memfisu, ani on nespustil oči z okolí Nilu a jeho zrak bloudil v rákosí a bujném listoví, jež dosahovaly až k břehům řeky. Tahle divoká příroda neměla nic společného s vybledlými náhražkami, s nimiž se setkal v zahradách Severního paláce, kde se kvůli nedostatku místa a vody – přicházela jen z nebe díky náklonnosti bohů – vyskytovalo jenom málo rostlin. Rovněž během plavby do Memfisu toho moc neviděli. Nil byl v té části ještě vyschlý a skoupý na vláhu, sotva vytékal z hrází. Před časem se v Memfisu začalo všechno měnit, ale Tutanchamon se dlouho věnoval studiu a výcviku vednému Ajem a ostatními poručíky, kteří museli připravit jeho mysl a tělo tak, aby se z něj stal faraon, jakého všichni očekávali. Ale tady, v blízkosti Nilu, leží bohatství přírody přímo před jeho očima. Je to zásluha nedávných záplav, jež přinesly úrodu a poskytly obživu přírodě i lidem.

Tutanchamon se pohledem vrátil k předí *Amonovy chráněnký*, jež se v rytmu bubnů kolébala na obzoru. Veslaři popoháněli bárku i přesto, že obrovská ráhnová plachta byla stále vytažená, aby se v ní shromáždil vítr, který je od vyplutí doprovázel. Vpředu se plavidlo zužovalo a bylo zakončeno mohutnou sokolí hlavou. Plachta na chvíli splaskla, a když lodivod změnil podle větru směr, aby byla plavba snazší, opět se naplnula.

Tutanchamon pohlédl na Anchesenamón sedící na trůnu umístěném vedle něj. Nevlastní sestra upírala zrak před sebe, jako by se Théby měly vynořit za blížícím se ohybem řeky, a Tutanchamon se uvelebil v opěradle. Zavřel oči a užíval si vánek přicházející z velkých vějířů ze pštrósích per, jimiž pohybovali sluhové. Využil té chvíle a opakoval si věty, jež ho Aj naučil, aby je pak řekl veleknězi.

„Jsme skoro na místě,“ ozvala se za jeho zády Nefertiti.

Tutanchamon se otočil a zahleděl se do královniných očí. Titul královny sice už náležel Anchesenamón, ale pro něj i pro ostatní dvořany byla Nefertiti královsou matkou, i když zrovna teď byla oděna do obyčejné tuniky, v níž vypadala jako služka. Tutanchamon měl na sobě pozlacenou suknicí, zlatý náhrdelník zdobený rytinami a drahokamy a na hlavě *hedžet*, bílou korunu panovníka Hórního Egypta, kterou mu po dlouhé tajné schůzce vybrali Aj s Nefertiti. I jeho manželka měla korunu s čelenkou a na ní *ureus*, ozdobu ve tvaru kobry, jejíž hlava končila na čele. Aj byl oblečen do široké lněné tuniky a na hlavě měl *nemes*. Pruhoaná látka vroubená zlatem zakrývala hlavu až za ušima. Kromě ní měl na sobě náhrdelník z drahokamů, zářících ve slunečním světle.

Někdo vykřikl rozkaz a obrovská plachta splaskla, zatímco rytmus bubnů stále zrychloval za velení lodmistra, jenž se dal do zpěvu písně. Když se ke zpěvu připojili i strážníci a veslaři, vyrušili u břehu hrocha a několik hus.

Dva muži přeběhli přes palubu *Amonovy chráněnky* na příď. Vyklonili se z boku lodi a hleděli na odlesky slunce v kapkách rozstříkující se kalné vody. Když jeden z nich něco zvolal a natáhl ruku, loď změnila kurz naznačeným směrem. U pravého břehu zprudka zabublala voda a ozvalo se táhlé zamručení. Bojovali tam spolu dva hroši, otvírali na sebe chřtány a hlasitě řvali. Tutanchamon se narovnal a upřel na ně zrak. Nikdy hrochy neviděl, obdivoval je pouze na malbách na zdech Severního paláce.

Jedno zvíře se obrovskou hlavou rozmáchlo a silně jí uhodilo protivníka. Ten doširoka rozevřel čelisti a na okamžik odrazil útok, ale hned poté sklouzl do řeky a odhalil záda. Útočník naklonil hlavu a zabořil zuby do nechráněného místa. Když Tutanchamon spatřil krutost zdánlivě krotkého zvířete s kulatým tělem, trhl sebou. Vždy viděl hrochy zobrazené ve vodě, jak zívají nebo spí, a proto si nemyslel, že jsou tak divocí. Voda vystříkla, hlava poraněného zvířete se znovu vynořila a začala se zmítat ve vlnách, ale protivník nepovolil a po zádech mu začala stékat krev. Napadený hroch

zнову vyplaval vzhůru, zuřivým pohybem se dokázal vymanit ze sevření a v bílé pěně se mu podařilo vyskočit nad hladinu. Doplavav až ke kamenům vyčnívajícím z vody, vylezl na břeh, těžce dýchal a otočil se. Nepřítel ho z řeky sledoval, jako by připravený opět zaútočit. Oba se navzájem pozorovali, zatímco královská bárka plula dál a dorazila k ohybu řeky. Tutanchamon z nich nespouštěl oči a čekal na nový útok, ale hroch na kamenech naposledy vztekle zařval a ztěžka odkráčel pryč.

„Podívej,“ zavolala Nefertiti, když z dlouhého ohybu vypluli. „Za tím návrším je údolí, kde odpočívají tvoji předkové, včetně tvého dědečka.“

Tutanchamonův zrak klouzal po obzoru. Za porostem se zvedalo pohoří, tvořící hranici s pouští. Tutanchamon přimhouřil oči, aby spatřil alespoň stopu po obrovských hrobkách, o nichž mluvila Nefertiti, ale marně.

„Tam si vybuduješ svůj věčný příbytek,“ dodala.

Znovu zazněl hlasitý rozkaz. Loď opustila další zákrut Nilu a zamířila ke břehu. Proplula okrajem rákosí a vyrušila několik zvířat, která rozvířila vodu, a hned nato se z rostlin vynořila zeď. Molo se zdálo být nekonečné a o kameny, z nichž bylo vystaveno, se tříštily vlny zvířené nárazy vesel.

„Tam jsou Théby,“ řekla Nefertiti.

Tutanchamon cítil, jak ho rozčilením mrazí v zádech. V přístavu kotvily lodě a loďky všech velikostí; některé vypadaly jen jako rákosí svázané na koncích, jiné byly skoro tak mohutné jako *Amonova chráněnka*. Zdálo se, že na kamenné přístavní hrázi panuje nezvladatelný zmatek. Několik lidí vynášelo z jedné lodi nádoby a přemísťovalo je do vozu. Asi deset mužů prohlíželo obrovskou hromadu tmavých kůží, jiní se zaobírali stádem antilop s ostrými dlouhými rohy. Kdosi něco zvolal a z ohromné lodi spadla náraz a s ohlušujícím hlukem do vody vesla. Loď se dala do pohybu, a když je pomalu mýjela, Tutanchamon nespustil oči z veslařů, díky nimž se vzdalovala od mola. Pak se znovu zadíval k přístavní hrázi. Stále ho mrazilo v zádech v rytmu vln, které pohupovaly zakotvenými loďkami, jako by zahajovaly slavnost k jeho uvítání. Možná že výprava, která se vydala po zemi, nedorazila včas a nestačila ohlásit příplutí královské bárky, nebo se tady snad nemohli rozptylovat při nakládání a vykládání. Théby totiž působily mnohem živěji než Achetaton: zdálo se, že zde obchod jen kvete a do města se dovážejí hromady zboží.

Dopluli už téměř do poloviny mola, když zběsilý pohyb ustal. Lidé se otáčeli a postupovali ke kraji mola, snad proto, že rozeznali znaky nama-

lované na boku královského plavidla. Tutanchamon hleděl do jejich tváří a přemýšlel, jestli se k nim už donesly zvěsti o jeho prokletí. Ticho náhle prořízly tisíce radostných hlasů. Tutanchamon cítil, jak v něm narůstá neklid. V Achetatonu vždy vyhledával samotu a stranil se ostatních, aby nemusel čelit jejich narážkám, a ještě si nezvykl na dav provolávající slávu.

Propulsi přístavem a hlasy jim zněly za zády, když zazněl strohý rozkaz. *Amonova chráněnka* začala zpomalovat a otáčela se napříč. Lodivodi se činili a směřovali loď ke břehu pokrytému zelení, z něhož vyčnívalo prázdné molo. Jeden ze dvou mužů stojících na přídi dal znamení a kormidelníci změnili kurz. *Amonova chráněnka* se prodrala záplavou leknínů a mířila k malému říčnímu rameni, které působilo dojmem, že po pár metrech vyschne, protože je příliš malé na to, aby odolalo síle pouště.

Tutanchamon se otočil k nevlastní sestře a chytil ji za ruku položenou na područce. Když loď vplouvala do bočního ramene, Anchesenamón se usmála.

„Kanály vystavěl tvůj dědeček,“ vysvětlila Nefertiti, „tak, aby lodě mohly doplout přímo před královský palác.“

Amonova chráněnka zaplula do kanálu a veslaři se znovu pustili do práce. Tutanchamon se díval na oba břehy, ale ani jednomu z nich nevěnoval zvláštní pozornost. Rostliny byly tak bujné, že vypadaly, jako by se chtěly vrhnout do vody, a z akátových listů, vysokého rákosí a dlouhých stonků papyru, které se na špicích rozevíraly do zelených a bohatých střapců, vystupovaly pouze části kamenné hráze. Když Tutanchamon pomyslel na to, že se blíží do královského paláce v Malkatě, tedy nového domova, rozbušilo se mu srdce.

Nefertiti mu palác popisovala jako kolosální stavbu s rozlehlými, bohatě vyzdobenými sály, s podlahami, v nichž jsou zapuštěné kameny zářivých barev, s dlouhými chodbami vyzdobenými obrovskými malbami na zdech. Ovšem velkolepý nebyl pouze palác. Obklopovaly ho bujné zahrady osídlené desítkami druhů zvířat a rostlin. Kolem Malkaty stály další domy – vily pro členy královské rodiny, paláce pro dvořany a obydlí pro služebné. Nechyběly ani oltáře a kaple zasvěcené Amonovi, díky nimž se Malkata stala malým opevněným městem.

Buben zpomalil rytmus a následovalo několik strohých a naléhavých rozkazů. Když *Amonova chráněnka* vplouvala do obrovské obdélníkové nádrže, vzlétlo odtud hejno hus. Tutanchamon cítil, že ho vzrušení zcela pře-

mohlo, a srdce mu bušilo stále silněji. Umělá nádrž byla dostatečně dlouhá, aby se do ní loď vešla nejméně stokrát na délku a třikrát na šířku. Nikdy neviděl tak rozlehlé jezero a při myšlence, že ho dal postavit jeho dědeček, pocítil hrdost a zároveň strach. Jak se on může vyrovnat této velikosti?

Napnul zrak směrem k lidem čekajícím na molu, ale stáli příliš daleko, než aby rozeznal jednotlivé tváře. Neklid se mu plížil útroby jako poradný had. Přišli ho uvítat, přišli se na něj podívat, možná ho budou i soudit, ale on toužil zavřít se do svých komnat a být daleko od zvědavých pohledů, které se upřou na jeho znetvořenou nohu. Veslaři dvakrát silně zabrali a naměrovali bárku doprostřed hladiny, potom ji chvíli nechali volně plout. Když se *Amonova chráněnka* stáčela, aby přirazila k molu, Tutanchamon se napřimil.

Lidé na hrázi stáli nehnutě, rozestavěni do spořádaných zástupů. Na jedné straně uviděl ženy vyrovnané v pěti řadách. Měly na sobě dlouhé, téměř průhledné tuniky, zpívaly a přitom pohybovaly rukama, až každá rozezvučela obřadní hudební nástroj zvaný *sistrum*. Jak mu vysvětlila Nefertiti, jsou to Amonovy kněžky. Za nimi stáli kněží s oholenými hlavami.

Spatřil i generála Haremheba, který dorazil po souši, a vedle něj kněze. Určitě Nesyamun, velekněz karnackého chrámu.

Za nimi stály vyrovnané generálovky jednotky a několik silných mužů drželo na vodítku lvy s hustou hřívou. Šumění davu natlačeného hned za vojáky vzrostlo, šelmy naklonily hlavu a mocně zařvaly. Dvě části davu od sebe oddělovala ulička vedoucí k ohromným doširoka rozevřeným vratům. Na jedné straně Tutanchamon nikoho nepoznal, ale podle nádherného šatstva a šperků, a především podle sluhů, jež svým pánům stáli po boku a drželi jim slunečníky, pochopil, že jde o urozené obyvatele Théb nebo také o bohaté obchodníky. Pohlédl na druhou stranu a usmál se. V první řadě spatřil v zástupu ostatních stráží, jež dorazily z Achetatonu, Chetmata, ne daleko stál vedle svého otce s vypjatou hrudí Ratoke. Když Tutanchamonův zrak sklouzl za přítele, aby dohlédl na královský palác, zatočila se mu hlava, když spatřil obrovská vrata. Nebylo to však průčelí paláce, ale vstupní pylon města. Loď sebou trhla, a jakmile přirazila k molu, zpěv kněžek zesílil.

Tutanchamon zůstal sedět ohromený z paláce – společně s městem tyčícím se za ním náhle jako by vyrostl do nesmírných rozměrů. Nefertiti mu položila ruku na rameno, aby ho povzbudila. Vstal z trůnu a nevlastní sestra ho následovala. Udělal pár kroků a ze všech sil se snažil, aby samým vzruše-

ním, jež mu podlamovalo nohy, neupadl a aby ho nemocná noha nezradila. Náhle se hlasy lidí spojily a odrážely se od vodní hladiny. Dav vítal nového faraona.

„Život! Prosperita! Zdraví!“ hlaholilo nad vodou, když Tutanchamon opouštěl *Amonovu chráněnkou*.

Mnohokrát si zkoušel, jak skrýt trapné kulhání, až bude odcházet z lodi. Teď se to podařilo. Zastavil se před jásajícím davem, Anchesenamón se k němu připojila, za ním svižně opustil plavidlo Aj. Tutanchamon pohlédl za sebe, ale Nefertiti nenašel. Zřejmě zůstala ještě na palubě, aby velekněze nedráždila svojí přítomností.

„Život! Prosperita! Zdraví!“ ozývalo se, když kráčel zavěšený do nevlastní sestry, a dokázal tak nekulhat.

Došli před Haremheba a kněze. Také měli odříkat zdravici, proto nekoječná provolání naráz utichla.

„Život, prosperita a zdraví,“ přivítal ho muž stojící vedle Haremheba a obřadně sklonil hlavu.

Tutanchamon vrhl pohled na procesní cestu, která je čekala. Lidé se tam tak tísnili, že vytvořili dlouhou uličku. Jeden ze lvů škulb vodítkem a s mohutným řevem se vzepjal na zadních, ale muž, který ho držel, nehnul ani brvou. Šelma se zas uvelebila po jeho boku.

„Já, Amonův velekněz, vítám v Thébách mladého prince,“ pravil Nesyamun, jako by chtěl zdůraznit, že se Tutanchamon stane faraonem až po korunovaci v karnackém chrámu v Thébách. „Vítej ve městě Amonově, ve městě pána pravdy a všeho živého,“ dodal a rozpřáhl paže.

Tutanchamon se rozhlédl. Dav mlčel, ztichli i trhovci a všichni čekali na jeho první slova. Nadechl se a v duchu si je znovu zopakoval.

„Chrámů a svatostánků bohů byly opuštěny,“ odříkával slova z tabulky, kterou Aj a členové regentské rady sepsali v Memfis. „Jako by jejich svatyně nikdy neexistovaly, země žila ve zmatku a bohové se jí proto vyhýbali. Ale Obě země jsou rozsáhlé...“ Náhle ho paměť zradila. Zvedl zrak a spatřil pevnost. „Majestátní jako tyto obrovské hradby,“ pokračoval, „a potřebují tedy stabilitu a stálou péči, aby vydržely.“

„Bohové jsou připraveni, že budou Amonovu vyvolenému pomáhat, pokud bude k němu a k jeho služebníkům laskavý,“ prohlásil Nesyamun.

Tutanchamon se narovnal. Ačkoliv nemohl veleknězi pohlédnout přímo do očí, přesto na něj vrhl povýšený pohled, jak ho to učil Aj.

„Myslíš tím, že by snad bohové nepodporovali toho, kdo si je vědomý chyb v minulosti a vrátí se na pravou cestu a bude se pro dobro lidu všemožně snažit?“

„Bohové jsou vševědoucí a shovívaví k těm, kdo se jim klaní,“ odpověděl velekněz. „My, Amonovi kněží, kteří bojovali za to, abychom ochránili a znovu nastolili řád v Obou zemích, si vážíme slov nového faraona a jsme připraveni ho podporovat na dlouhé cestě, která přivede bohyni Maat zpátky k nám.“

Tutanchamon přikývl a v paměti pátral po dalším z vět, jež se naučil během výuky v Memfisu.

„Dobrá,“ uzavřel, když si na nic nevzpomněl. Stíkl Anchesenamóninu paži a vykročil.

„Život, prosperita a zdraví, můj vládce,“ uklonil se velekněz Nesyamun a hned po něm Haremheb.

Tutanchamon je minul a mířil k obrovským vratům paláce. Jak procházel uličkou v klanějším se davu, slyšel znít stále slavnostnější a radostnější zpěv.

Očima hledal Ratokera, ale přítel se asi ztratil v záplavě lidí. Tutanchamon si přál, aby i přítel Ratoker stál po jeho boku, ale po korunovaci v Acheta-tonu se s ním setkal jen několikrát, a když se pak přestěhovali do Memfisu, už ho nespatriil.

Dorazil k ohromné vstupní bráně, a když jí prošel a kráčel před skupinou vysokých a urostlých strážů, zmocnilo se ho podivné nadšení. Před nimi se rozprostřela široká cesta, lemovaná ohromnými stavbami a zahradami. Zdálo se, že nemá konce. Tutanchamon nemohl spustit zrak z té přehlůdky okázalosti. Avšak jistota, že město znovu povstane jen díky němu, se mísila s obavou, že zničí všechno, co dědeček vybuřoval; myšlenky se točily v temném víru, a ten jako by se ho chystal každou chvíli pohltit. Otočil se a pokračoval v chůzi opřený o nevlastní sestru. Nikde neviděl ani Aje, ani Nefertiti.

Přítiskl se k Anchesenamónu a kráčel dál. Doufal, že nekonečná cesta už skončí a že se bude moci uchýlit do svých pokojů, daleko od nesmírné tíže odpovědnosti, jež na něm spočívala.